

Position Paper Dyslexie

1

Voor de beroepsverenigingen NIP en NVO en de Kwaliteitsinstituten dyslexie (KD en NRD)¹ is leren lezen en schrijven een democratisch grondrecht; deze vaardigheden zijn immers randvoorwaardelijk voor maatschappelijke participatie.

2

De beroepsverenigingen en de Kwaliteitsinstituten vinden dat alle kinderen en jeugdigen die extra belemmering ondervinden bij leren lezen en schrijven en die dus extra ondersteuning nodig hebben, die ondersteuning ook in de toekomst moeten (blijven) krijgen.

3

Maatregelen die het lees- en schrijfonderwijs verbeteren, ook voor kinderen en jeugdigen die geen belemmeringen ondervinden, moeten worden gestimuleerd en verspreid².

4

Groepen die extra ondersteuning nodig hebben, zijn:

- Leerlingen die voldoende geholpen zijn met maatregelen als grotere lettertypes, vergrotingsmateriaal, extra tijd bij toetsing, etc.;
- Leerlingen waarbij dyslexie is vastgesteld en die extra ondersteuning nodig hebben, maar waar op basis van de inschatting van behoeften en diagnostiek geen sprake is van de zogenaamde 'ernstige enkelvoudige' vorm (EED);
- Leerlingen waarbij de diagnose ernstige enkelvoudige dyslexie (EED) is vastgesteld.
- Leerlingen die lijden aan diverse beperkingen naast elkaar, waaronder dyslexie (comorbiditeit) en die voor hun maatschappelijk functioneren zijn aangewezen op een maximale lees- en schrijfvaardigheid.

NB Een deel van de zorg die voor deze leerlingen nodig is, valt binnen de verantwoordelijkheid van scholen, samenwerkingsverbanden en middelbaar en hoger onderwijs, een deel valt daarbuiten (Jeugdwet en Zorgverzekeringswet).

¹ De Kwaliteitsinstituten gaan fuseren en zullen samen verder gaan onder een nieuwe naam, NKD

² Dat kunnen soms heel eenvoudige maatregelen zijn, zoals het aanbieden van alle toetsen in eenzelfde (groot) lettertype (Jose Wichers-Bots)

5

Het is schadelijk als leerlingen ten onrechte een diagnose 'dyslexie' en een dyslexieverklaring krijgen. Zij kunnen daar zelf op korte of langere termijn hinder van ondervinden en het afgeven van onterechte dyslexieverklaringen kan leiden tot onnodige maatschappelijke kosten.

6

Voor de kwaliteitsinstituten en beroepsverenigingen staat voorop dat alle kinderen en jeugdigen die belemmering ondervinden bij leren lezen en schrijven en extra ondersteuning nodig hebben, die ondersteuning ook in de toekomst moeten (blijven) krijgen. De koppeling van voordelen en middelen aan het hebben van een dyslexieverklaring leidt tot een vraagstuk dat omvangrijk en uiteindelijk politiek van aard is. De beroepsverenigingen en Kwaliteitsinstituten kunnen (en willen) de problematiek op dát niveau niet oplossen. Wel kunnen zij vanuit hun eigen verantwoordelijkheid in de randvoorwaardelijke sfeer hun bijdrage leveren en hun krachten bundelen.

7

Een psycholoog of orthopedagoog die de diagnose dyslexie stelt en een dyslexieverklaring opstelt, moet vakbekwaam zijn op postmasterniveau, over specifieke deskundigheid beschikken en eventuele beperkingen in lezen en schrijven goed kunnen duiden én kunnen plaatsen in de context van de leerling of cliënt. Diezelfde vakbekwaamheid is nodig om adequate maatregelen te nemen, interventies te plegen of behandeling te verzorgen.

De kwaliteitssystemen van de beroepsverenigingen en de Kwaliteitsinstituten dragen nu elk op hun eigen wijze bij aan de kwaliteitsborging rond dyslexie. Zo registreren de beroepsverenigingen (en het BIG-register en SKJ-register) individuele professionals op generieke vakbekwaamheid, niet op specifieke deskundigheid, zoals dyslexie. Diagnose en behandeling betrekken altijd de context van het kind of de jeugdige en zijn handelingsgericht. De beroepsverenigingen (en BIG en SKJ-registers) werken met een systeem van tuchtrecht, gekoppeld aan beroepscode. De beroepsverenigingen kennen een geaccrediteerd scholingsaanbod, waarvan cursusaanbod op het gebied van dyslexie onderdeel is.

De Kwaliteitsinstituten toetsen op specifieke deskundigheid en beperken zich daarbij tot ernstige enkelvoudige dyslexie (dyslexiezorg); zij nemen daar voor de diagnose (nog) niet systematisch de context van het kind of de jeugdige mee. Zij toetsen (ook) op instellingsniveau. De Kwaliteitsinstituten kennen een systeem van visitatie op individueel en organisatieniveau.

8

De beroepsverenigingen en de Kwaliteitsinstituten erkennen de meerwaarde van elkaars systeem, maar onderkennen ook de verschillen. Op dit moment verschillen de normen voor registratie nog zo zeer dat het in elkaar schuiven niet aan de orde is. Beide zijn beducht voor een wildgroei aan registraties, met alle consequenties van dien voor transparantie, gebruikswaarde, administratieve lasten en kosten.

De beroepsverenigingen en kwaliteitsinstituten zien goede mogelijkheden om elkaars rollen en verantwoordelijkheden aanvullend in te zetten in de kwaliteitsborging rond dyslexie.

9

Een gezamenlijke onderliggende norm denken zij te kunnen ontwikkelen met een richtlijn dyslexie.

Ingrediënten van die richtlijn zijn onder meer:

- aansluiting op bestaande richtlijnen en protocollen;
- de onder 4. genoemde groepen;
- nadere uitwerking van het in kaart brengen van de ondersteuningsbehoefte en het bieden van ondersteuning aan een kind op school;
- een diagnose die de context van het kind of de jeugdige betreft;
- terugkoppeling naar scholen over individuele leerlingen;
- terugkoppeling naar scholen in geval van over- (of onder)signalering van dyslexie;
- opnemen van criteria waaraan een dyslexieverklaring moet voldoen.

10

Een instrument ter borging en beoordeling van de kwaliteit kan liggen in een visitatiesysteem. Dat visitatiesysteem kan voortbouwen op het huidige visitatiesysteem van de Kwaliteitsinstituten én ook aansluiten bij de beroepscode van de beroepsverenigingen. Daardoor kan het tegelijk generiek en specifiek van aard zijn. Toepassing van de (nog te ontwikkelen) richtlijn dyslexie kan één van de pijlers zijn bij visitatie. In ieder geval zijn betaalbaarheid en uitvoerbaarheid criteria bij de verdere ontwikkeling en toepassing van dit visitatiesysteem.

Net als nu het geval is bij de Kwaliteitsinstituten is een (neven)resultaat van dit visitatiesysteem dat er data beschikbaar komen over doorverwijzing door scholen, onderwijsniveau van (bepaalde) scholen, resultaten van diagnose en behandeling, etc.

De beroepsverenigingen en Kwaliteitsinstituten gaan graag met OCW in gesprek over de mogelijkheden en voorwaarden van een te ontwikkelen richtlijn en een te ontwikkelen visitatiesystematiek.

September 2016

NVO, NIP, NKD i.o.